

ESG политиките – един от основните приоритети в областта на банкирането

Питър Рубен
Член на УС на АББ,
Председател на УС и
Главен изпълнителен директор
на ОББ АД

Защо АББ превръща ESG в своя стратегическа тема?

АББ се фокусира върху редица области, в които банковият сектор в България може да обедини усилията си, за да постигне положителни резултати. Поради естеството на нашата индустрия банките играят централна роля в икономиката и се ангажират с множество заинтересовани страни. Неизбежно оказваме влияние върху обществото. В АББ приемаме тази социална отговорност сериозно и се стремим да предприемем проактивни стъпки, за да предоставим решения, които помагат на българското общество по пътя към по-устойчиво и разнообразно бъдеще.

ESG е обширна тема. Къде попадат приоритетите на АББ в нея?

Концепцията за управление на ESG е наистина много широко понятие. Трябва внимателно да избираме нашите битки и да търсим области, в които като индустрия можем да окажем най-значимо въздействие. Генерално, Асоциацията търси да се съсредоточи върху 4 теми: управление на климатичния преход, подобряване на финансовата грамотност на нашите клиенти, подготовката им да защитават по-добре своята сигурност в дигитална среда, както и да опазят поверителност на данните си и за финал - подкрепя на определени социални инициативи.

Какви са конкретните действия, предприети от АББ досега?

През изминалата година работихме предимно върху екологичната устойчивост и важните промени, произтичащи от новите разпоредби в тази област. Например, АББ разработи унифициран въпросник за оценка на ESG рисковете на компаниите, базиран на най-добрите практики на други страни от ЕС. Друга важна тема е наличието на данни за сертификатите за енергийни характеристики на сградите. За целта си взаимодействаме с Агенцията за устойчиво енергийно развитие, Министерството на енергетиката, Камарата на независимите оценители в България и други заинтересовани органи. Също така АББ участва в интегрирането на Директивата за корпоративно отчитане на устойчивостта (CSRD) в българското законодателство. Сега, със създаването на Комитета за социална отговорност, възнамеряваме да разширим обхвата си и към другите теми, които споменах.

Защо фокусът пада върху екологичния дневен ред?

Защото това е спешно и сложно предизвикателство, което привлича значително внимание от правителствата и регулаторите. Финансовата индустрия и по-специално банкирането се използват от властите като инструмент за осъществяване на желаните промени. Това се изразява например в бързо нарастващи изисквания за събиране на данни и докладване. Започна с въглеродния отпечатък, но стига до кръгова икономика, управление на водите, биоразнообразие.

Разбира се, банките не можем да изпълним тези изисквания сами, затова трябва да партнираме с нашите клиенти, за да изпълним задълженията си, както и да им помогнем те да изпълнят своите. Това също така отваря нови възможности за бизнес, както можем да видим от скока на инвестициите във възобновяема енергия. Поради това тази тема ще остане от голямо значение за дневния ред на АББ.

Като главен изпълнителен директор на ОББ, доколко вашата банка е ангажирана с ESG?

Изключително много. Банкирането е дейност, която цели приходи, и така и трябва да бъде. Конкуренцията и стремежът към финансови резултати гарантират, че сме подтикнати към непрекъснато подобряване. Това обаче трябва да се направи по начин, който е дългосрочно устойчив. Означава още необходимост от внимание към риска и справедлив баланс между интересите на банката и интересите на многобройните ѝ заинтересовани страни и на първо място нейните клиенти.

Чрез KBC Group в международен план и чрез ОББ тук, в България, ние внедрихме ESG като основен стълб на нашата бизнес стратегия. Разгръщаме системни действия в областта на въздействието върху околната среда, отговорното поведение, здравето, финансовата грамотност и подкрепата за предприемачеството. Това не е упражнение в сферата на връзките с обществеността, а основна част от всеки аспект на нашия бизнес.

ОББ публикува годишен Доклад към обществото, който ни носи редица отличия. В него ние прозрачно споделяме своите амбиции и напредък. Радвам се да споделя, че усилията ни се признават изключително широко. ОББ спечели 6 големи награди за водещата си роля в ESG през последните две години, а EuroMoney ни класира като най-добрата банка за ESG в България през 2023 и 2024 г.

За мен е чест да бъда спонсор на Комитета за социална отговорност на АББ. Като банки може да се конкурираме силно, но в областта на ESG можем да постигнем много заедно, като една индустрия, с помощта и на с другите заинтересовани страни от обществото.

За финал, как бихте определили успеха на АББ в тази област?

Финансовият сектор е жизненоважна част от българската икономика, генерирайки пряко 6% от БВП и 8% от заетостта в страната. Основна мисия на една банка е да подкрепя своите индивидуални и бизнес клиенти да постигнат собствените си икономически и финансови цели.

Можем да бъдем успешни в това, само ако запазим доверието на нашите потребители, служители, доставчици, регулатори и други заинтересовани страни. Ако перифразираме покойния Чарли Мънгър, дългогодишният партньор на Уорън Бъфет: добре свършеното банкиране е голям принос за обществото. За АББ успехът би бил всички нейни членове активно да поемат тази отговорност, а всички заинтересовани страни в обществото да припознаят положителния принос на българските банки.

ФГВБ в синхрон с новите тенденции

Матей Матев
Председател на Управителния
съвет на Фонда за гарантиране
на влоговете в банките

При изпълнение на законово вменените си функции за защита на средствата на вложителите в банките Фондът за гарантиране на влоговете в банките (ФГВБ, Фонда) се стреми да прилага ефективно всички нови европейски разпоредби в областта на гарантирането на депозитите.

През септември т.г. по предложение на Фонда БНБ прие нова Наредба № 30 за изчисляване размера на дължимите от банките премийни вноски по Закона за гарантиране на влоговете в банките. С нея се въведоха преразгледаните Насоки на Европейския банков орган относно методите за изчисление на вноски в схеми за гарантиране на депозитите съгласно Директива 2014/49/ЕС (EBA/GL/2023/02), както и се улесни прилагането на Насоките на ЕБО относно определянето и отчетността на наличните финансови средства на схемите за гарантиране на депозитите (EBA/GL/2021/17). По този начин се усъвършенства подходът за определяне на общата сума на премийните вноски, като при определянето ѝ се обособяват два основни компонента: средства за достигане на целевото равнище и средства за обслужване на заеми, като наред с това на Управителния съвет на ФГВБ се предоставя и по-висока гъвкавост в определянето на срокове за набирането на средства за погасяване на задълженията.

Новата Наредба № 30 запазва основните характеристики на прилагания до момента подход за определяне на общата сума на годишните премийни вноски по прозрачен и ясен за банковата общност начин. В същото време въведените механизми гарантират адекватна капитализация на ФГВБ, съобразена с финансовото състояние на Фонда, общата макроикономическа рамка и динамиката на банковия сектор, като се прецизира възможността ФГВБ да продължи да събира премийни вноски и след достигане на изискуемото целево равнище от 1% от гарантираните влогове към 3 юли 2024 г. Допълнително Наредбата регулира и взаимодействието между БНБ и ФГВБ в процеса на определяне на общата сума на годишните премийни вноски, като дава правомощия на БНБ да препоръчва по-висока обща сума на дължимите от банките годишни премийни вноски.

За прецизиране дейността на ФГВБ, свързана с прилагането на Насоките на ЕБО относно определянето и отчетността на наличните финансови средства на схемите за гарантиране на депозитите (EBA/GL/2021/17), в Наредба № 30 се въведоха дефинициите *квалифицирани налични финансови средства* (КНФС) за достигане на целевото равнище и *други налични финансови средства* (ДНФС). Първите се признават за отговарящи на изискванията за достигане на целевото равнище на схемите за гарантиране на депозити и следва да се разграничават от категорията на ДНФС, които по същество се отнасят към необходимостта от възможно изплащане на формираните от схемите задължения към кредитори и като такива не отговарят на изискванията за постигането на целевото равнище. По този начин

акумулираният от ФГВБ в периода след 2015 г. своеобразен “резерв за изплащане на заеми” се определя ясно от разпоредбите в Наредбата. Транспонирано е и категоричното изискване от Насоките относно методите за изчисление на вноски, определящо КНФС за достигане на целевото равнище да не бъдат по-ниски от определения във времето път за достигането им.

С новите разпоредби се актуализира и оптимизира наборът от рискови показатели, съгласно които се определят индивидуалните рисково претеглени премийни вноски на банките към ФГВБ, в съответствие с преразгледаните Насоки за изчисление на вноските и натрупания опит на Фонда по отношение на адекватността на преди това прилаганите рискови показатели. Също така се подобрява обяснителната способност на модела и отразяването на различието между рисковите профили на отделните банки, което води до неговата способност да изисква по-високи вноски за по-рисковите банки, като се намали и административната тежест на обмена на данни между БНБ и ФГВБ.

Бих искал изрично да се посоча, че квалифицираните налични финансови средства на ФГВБ, признати за отговарящи на изискванията за достигане на целевото равнище на схемите за гарантиране на депозити, към 30 септември 2024 г. са в размер на 1.54 млрд. лв. Към момента капитализацията на ФГВБ е 1.7% - по-висока както от нормативно определената в ЗГВБ в размер на 1% от общия размер от гарантираните влогове в банките, така и от заложеното в Директива 2014/49/ЕС минимално ниво от 0.8%, като и двете нива следваше да бъдат достигнати до 3 юли 2024 г.

Освен защитата на влоговете в банките членки, другата основна функция на ФГВБ е осигуряването на защита на интересите на кредиторите в процеса на банковата несъстоятелност. Законът за банковата несъстоятелност (ЗБН) делегира на Фонда осъществяването на контрол относно законосъобразното и целесъобразното упражняване на правомощията на синдика на банка в несъстоятелност, като по този начин се осигурява максималното и във възможно най-кратък срок удовлетворяване на кредиторите и при спазване на принципите на равнопоставеност и пропорционалност, заложи в ЗБН.

В съответствие с разпоредбите на ЗБН синдикът на КТБ АД (н) изготви шеста частична сметка за разпределение на наличните суми между кредиторите на банката, която беше обявена в Търговския регистър и РЮЛНЦ на 25.09.2024 г. Управителният съвет на Фонда, в качеството си на компетентен орган, при липса на постъпили от кредиторите възражения в законовия срок, одобри без изменение шестата частична сметка за разпределение на налични суми между кредитори с приети вземания в общ размер на 30 млн. лв. За кредитори с обезпечени вземания са предвидени за изплащане 15.4 млн. лв., които са получени при реализацията на учреденото в тяхна полза обезпечение, а общата сума, разпределена за изплащане на необезпечени кредитори е 14.3 млн. лв., от които заделени по смисъла на чл. 96 от ЗБН са суми в размер на 276 хил. лв.

Фондът за гарантиране на влоговете в банките, който е и най-големият кредитор на КТБ АД (н), до момента е възстановил за платените от него суми на гарантираните влогове сума в размер на 948 млн. лв., към която следва да се добави сумата, която ще получи от шестата частична сметка, от 11 млн. лв., като по този начин общо възстановената сума ще нарасне до 959 млн. лв.

Към края на октомври 2024 г. общият процент на разпределение на наличните суми от всички частични сметки за разпределение между кредиторите на КТБ АД (н) с приети вземания по чл. 94, ал. 1, т. 4 от ЗБН е 25.91%.

Освен изложеното, в синхрон с глобалните тенденции за цифровизация ФГВБ оптимизира цялостната си дейност. Нарастващата степен и обхват на дигитализация във всички области на живота, включително и при финансовите услуги, които правят процесите по-бързи и гъвкави, прозрачни и не на последно място “по-зелени”, поставиха пред ФГВБ задачата за по-ефективно използване на потенциала на информационните технологии за подобряване както на оперативната работа във Фонда, така и на дейностите, свързани с изпълнение на основните му функции. Извършеното изплащане на гарантираните влогове в КТБ АД (н) в периода 2014–2019 г. и течащият процес по несъстоятелност на тази банка отчитат все по-нарастващото значение на информационните технологии за ФГВБ.

ФГВБ продължава да доразвива съществуващите и при необходимост ще инвестира в нови, достъпни, сигурни и надеждни информационни системи, като средство за осигуряване на стабилност, постоянство и високи стандарти във всеки един аспект на дейността си. Някои от ключовите за ФГВБ инструменти и дейности като автоматизираната система за изплащане на гарантираните влогове, както и събирането и обработката на данните от банките членки са дигитални от иницирането им, като периодично биват развивани и обновявани с цел преминаване към по-нови и устойчиви информационни решения. Паралелно, и други процеси във ФГВБ се цифровизират, като например административната кореспонденция в самата институция, както и с всички контрагенти. По този начин както базисните, така и критичните информационни системи на Фонда и процесите, свързани с тях, са по-ефективни, по-щадящи и в по-висока степен гарантирани и защитени. Заедно с това и в продължение на “зеления подход”, предприет от повечето банки членки, ФГВБ обмисля в бъдеще да им предоставя само електронната версия на брошурата си “Въпроси и отговори за гарантирането на влоговете”.

Предприетите инициативи и промени се надяваме да допринесат за увеличаване на доверието във ФГВБ и по-доброто изпълнение на функциите му по изплащане на гарантираните влогове, финансиране на действия по реструктуриране на кредитни институции и банкова несъстоятелност.

За успешната дейност на Фонда следва да отчетем и приноса от ползотворното сътрудничество с Българската народна банка, банките членки и разбира се, Асоциацията на банките в България.

Успешни тактики за превенция и реакция в условията на ръст на кибератаките

Юлиан Стефанов
Ръководител на Националния
екип за реакция при възникване
на Киберинциденти (CERT)

В съвременния динамичен и постоянно развиващ се цифров свят нарастват броят на иновациите и технологиите, които навлизат в ежедневието, но същевременно оттам възникват повече предпоставки и възможности за злоупотреба чрез тях. Киберсигурността е от първостепенно значение за всяка една организация, както и се превръща в приоритетен сектор за всяка една държава. Така сферата на киберсигурността се превръща във все по-ключова и неизменна част от ежедневието на всички организации и бизнеси. Ето защо възниква необходимостта от централизирани екипи за реакция при възникване на киберинциденти. Европейската

комисия въвежда ответни мерки за противодействие с киберпрестъпността, като създава Европейската агенция за Киберсигурност ENISA. Те полагат и правните основи за превенция на този тип престъпления като изработват NIS-1 директива (EU 2016/1148), който е транспониран в българския “Закон за Киберсигурност” и подзаконовата рамка “Наредба за минимални изисквания за мрежова и информационна сигурност”. Именно с този регламент е създаден и законът и екипите за реакция при възникване на киберинциденти.

В България законът, породен от NIS-1, обособи един национален екип и седем секторни екипа, отговарящи за ключови сектори на съществени или основни услуги, държавни органи и субекти, които предлагат услуги на граждани, където възникването на мащабен киберинцидент, и може да доведе до сериозна криза на държавно ниво. Тези сектори включват държавни предприятия и частни организации в сферата на банкирането, транспорта, телекомуникациите, енергетиката, здравеопазването, публичната администрация и други. Транспонирането на NIS-2 директивата (EU 2022/2555), която вече е готова и очаква новото правителство, за да бъде обнародвана и да влезе в сила, ще разшири броя на тези сектори до 17, както и отговорностите на тези екипи, включително и за предстоящите Cyber Resilience Act (Закон за Киберустойчивост), DORA и други.

Много организации и институции разчитат на специализирани екипи, наречени CERT (Cybersecurity Emergency Response Team) или CSIRT (Cybersecurity Incident Response Team), за да защитават своите мрежи, системи и данни от кибератаки. CERT България изпълнява функциите на централизирано звено за контакт по въпроси, свързани с киберсигурността в България, както и по оперативни въпроси на международно ниво. Екипът е акредитиран от Trusted Introducer – орган, създаден от общността на CSIRT мрежите на ЕС, FIRST и OpenCSIRT Foundation за акредитация и сертификация в областта на екипите за реакция при киберинциденти.

CERT България подпомага дейностите на секторните екипи, изпълнявайки

функциите на секторен за държавната администрация и координационно звено за останалите екипи, като обобщава и анализира предоставената информация и извършва анализи за състоянието на киберсигурността в България с цел бъдеща превенция. Организацията разполага с лаборатория за следене, анализ и оценка за потенциални заплахи и събития и “лов” на зловреден код, мобилни лаборатории за реакция и киберразследване на “място” при засегнатата организация, както и с център за обучение на екипи и повишаване на осведомеността в областта на киберсигурността. Екипът на CERT България си сътрудничи с ДАНС при значими заплахи към организации и обекти, свързани с националната сигурност.

CERT екипите са необходими за всяка съвременна организация, която желае да повиши компетенциите и ресурсите си като противодействие срещу нарастващите киберзаплахи и защита на цифровите активи на организациите.

Бързото развитие на дигиталните и облачните технологии, както и масовото навлизане на изкуствения интелект (AI) в ежедневието са предпоставка високотехнологичните корпоративни инструменти да стават все по-евтини и по-достъпни за обикновените потребители. Но това, освен улеснения и иновации за бизнеса, води и до еволюция в развитието на зловредния код и усложняване на многокомпонентните инструменти за кибератаки. Това също ги прави по-достъпни за кибер престъпниците с пониски компетенции, като ги подпомага значително в злонамерените им действия и ги прави по-успешни в онлайн пространството. В допълнение, криптовалутите предоставят лесен и непроследим начин за закупуване на готови приложения за кибертероризъм от Тъмната мрежа. Те представляват и основен инструмент за изнудване и плащане на откупи към хакерски групировки.

Наблюдава се значителен ръст на кибератаките след пандемията от COVID-19, както и последвалата международна изолация през 2020 и 2021 година, която прекрои световните бизнес модели и накара множество компании да се преориентират от офис пространства към работа от къщи. Това наложи мигрирането към облачни платформи за споделяне на съдържание като основен бизнес инструмент за колаборация, включително мобилни чат приложения и социални платформи, както и приложения за управление на екипи, проекти и бюджети. Също така извънредната ситуация наложи изнасянето на множество корпоративни инструменти в публичното пространство, извън комфорта и безопасността на защитената офис среда. Всички тези обстоятелства взети заедно улесниха сериозно зловредните действия на киберпрестъпниците. Според доклада на ENISA Threat Landscape има трайно завишаване на броя атаки и инциденти, свързани със сигурността спрямо предходни години. Наблюдава се и значително нарастване на фишинг кампаниите в ЕС като една от най-разпространените видове киберзаплахи. Методите се развиват изключително бързо, особено след масовото навлизане на изкуствения интелект в ежедневието, който автоматично създава правдоподобно и убедително за потребителите съдържание. Отбелязва се и повишаване на ransomware (вид злонамерен

софтуер) и ексфилтрация на чувствителни данни, инфилтриране на malware (зловреден код) в организациите, атаки по веригата на доставки, и др. Според статистиката на ENISA за този период най-уязвимите сектори са банки, енергетика, здравеопазване и публична администрация.

Превантивните мерки са също толкова важни, колкото и самата реакция при инциденти. Често след анализи или случайни проверки биват откривани слабости в сигурността, чието навременно коригиране чрез препоръки за подобрения в системите, би довело до избягване на кризисни ситуации. Провеждането на редовни обучения на специализирания персонал и регулярното осведомяване на служителите за потенциалните заплахи е друга важна стъпка за повишаване на ефективната превенция на кибератаки. Ключов елемент за организациите е и техническото обезпечаване и регулярното повишаване на компетенциите на вътрешните екипи, тъй като те са в постоянна надпревара с хакерските организации по компетенции и модернизация на инструментите, с които работят, като бизнес звената за киберзащита обикновено са поставени в догонваща позиция

КРАТКА ИНФОРМАЦИЯ

■ АББ излъчи представители за участие в Работна група към Националния статистически институт /НСИ/, която работи по прецизиране на изчисляването на компонента “Финансови услуги” в индекса на потребителските цени /ИПЦ/ и хармонизирания индекс на потребителските цени /ХИПЦ/. В работната група участват представители на БНБ и НСИ. Представителите от страна на АББ са: г-н Тодор Плугчиев, заместник-председател на комитет „Регулации и отчетност“ и председател на работна група “Въвеждане на еврото” към УС на АББ, г-жа Минка Михайлова, член на комитет “Платежна инфраструктура” към УС на АББ, г-н Емил Христов, председател на комитет „Платежна инфраструктура“ към УС на АББ, г-жа Мариела Атанасова, заместник-председател на работна група “Картови плащания” към УС на АББ и г-жа Ирина Казанджиева, директор “Банкова политика и анализи” от секретариата на АББ.

■ През месец септември се проведе първото заседание на Комитета по социална отговорност към УС на АББ. По време на заседанието членовете на КСО избраха неговото ръководство - г-жа Калина Кисьова - Генерален мениджър Дирекция Корпоративен сегмент и МСП - Продуктово развитие в ОББ - за председател и г-жа Силвия Аргирова - Ръководител отдел Управление на риска на предприятието в Ти Би Ай Банк - за заместник-председател. По време на заседанието бяха обсъждани и приоритети, свързани с бъдещата работа на този комитет - устойчиво развитие, финансовата грамотност, превенцията на кибер рисковете, социалните отговорности.

■ През месец септември се проведе първо заседание на Комитет “Регулации и отчетност” при УС на АББ. По време на заседанието членовете на Комитета обсъдиха въпроси във връзка с привеждане на дейността на банките по отпускане и предоговаряне на кредити, обезпечени с жилищни недвижими имоти, в съответствие с въведените в решението изисквания, считано от 1 октомври 2024 г., както и възникнали въпроси, свързани с допълнителна отчетност за ликвидността на индивидуална и консолидирана основа от страна на банките към БНБ в сила от 1 октомври 2024 г.

■ През месец септември се проведе първо заседание на Правния комитет към УС на АББ. По време на заседанието членовете на Комитета избраха неговото ръководство - г-н Велко Джилизов - Главен директор ГД Правна в Уникредит Булбанк - за председател и г-жа Милена Ванева - Директор управление “Правно” в Пощенска банка - за заместник-председател.

■ През м. септември се проведе първо заседание на Комитет “Киберсигурност” към УС на АББ. По време на заседанието членовете на

Комитета избраха неговото ръководство - г-н Даниел Креков - Директор дирекция “Информационна сигурност” в Банка ДСК - за председател и г-н Александър Класанов - ръководител отдел “Информационна сигурност” в ОББ - за заместник-председател.

■ През месец септември се проведе първо заседание на Комитет “Платежна инфраструктура” към УС на АББ. По време на заседанието членовете на Комитета избраха неговото ръководство - г-н Емил Христов - съветник на главния финансов директор в Банка ДСК - за председател и г-н Радослав Даскалов - ръководител отдел “Банкови операции” в Пощенска банка - за заместник-председател. По време на заседанието бяха обсъждани основни приоритети, свързани с дейността на работата на Комитета като бъдещето на директните дебити, бюджетните плащания при влизането на страната в еврозоната, последните промени в ЗПУПС и др. въпроси.

■ През месец септември се проведе първо заседание на Работна група “Въвеждане на еврото” при УС на АББ. По време на заседанието членовете на РГ избраха неговото ръководство - г-н Тодор Пругчиев - началник отдел „Стратегическо планиране“ в Пощенска банка - за председател и г-н Васил Димитров - Програмен директор в Банка ДСК - за заместник-председател. По време на срещата бяха обсъдени въпроси, които да се изпратят до БНБ, свързани основно с новите изисквания в статистическите наредби, подаването на информация към ЦКР след приемането на страната в еврозоната, като членовете бяха информирани за обсъжданията по време на проведената среща между представителите на АББ и РГ “Пари /банкноти и монети/” в БНБ.